

KØDPRODUKTION I PLANTEAVLSSÆDSKIFTET

Mange økologiske planteavlere kan hente store gevinster ved at lade kødproduktion indgå i sædskiftet, såvel på bankkontoen som på næringsstofkontoen.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

LDP 2020

Miljø- og Fødevareministeriet
NaturErhvervstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

Projektet er støttet af Promilleafgiftsfonden for Landbrug, Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikterne og Miljø- og Fødevareministeriet.

FORMÅL

Der er gode argumenter for at lade studeproduktion indgå i rene økologiske planteavlssædskefter, bl.a.:

- » Bedre næringsstofhusholdning
- » Reduceret rodgrøntstryk gennem flerårige græsmarker
- » Flere tyvekølve kan forblive i økologisk kødproduktion frem for f.eks. at overgå til konventionelt opdræt
- » Muligheder for at imødekomme markedsefterspørgslen på økologisk oksekød
- » Øget dyrevelfærd

Motoren i det økologiske planteavlssædskefte er som bekendt kløvergræsset, og afgræsning kan med fordel indgå på andet års kløvermarker i sædskeftet. Gødning er en knap ressource, og uden tilførsel af husdyrgødning er der risiko for, at planteavlssædskeftet bliver for ensidigt og tærer for meget på næringsstofferne.

Et mere robust planteavlssædskefte med kødproduktion

Et sædskefte med afgræsning med stude giver generelt et større overskud af næringsstoffer end rene planteavlssædskefter. Det betyder, at systemet er mindre sårbart over for årlige udsving i omsætning af organisk materiale i jorden, der i høj grad afhænger af temperatur og fugtighed. Man må forvente, at udbyttet i det rene planteavlssædskefte falder på længere sigt, fordi især kaliumforsyningen bliver en begræn-

sende faktor som følge af en årlig udvaskning (20-40 kg K/ha) - særligt på let sandjord. Kombineret planteavl og studeafgræsning er derfor næringsstofmæssigt et mere robust og stabilt system.

STUDEPRODUKTION

Studeafgræsning er den nemmeste form for kødproduktion. Som oftest kan tyrekølve købes tre måneder gamle, og de er dermed ovre mælkefodringsperioden.

Studedrift er relativt enkelt:

- » De er generelt nemme at håndtere.
- » De kan græsse i nærheden af eller sammen med kvier og køer.
- » De trives godt på flere typer afgræsningsarealer og stiller ikke store krav til staldbygninger, miljøforanstaltninger eller materiel til udfodring.
- » Der er en indbygget fleksibilitet i produktionen, da den løbende kan tilpasses udbuddet af kløvergræs i sædskeftet og de arbejdsmæssige muligheder.

I den nyeste Vejledning om Økologisk Jordbrugsproduktion på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside kan man finde de gældende minimumskrav til afgræsningsarealer og staldforhold for stude.

KØDPRODUKTION MED ANDRE DYR

Et alternativ er ammekøer i planteavlssædskeftet, men det stiller større krav til management og staldforhold, da der indgår løbning, kælvning, fravæning af kølve samt færdigfodring af tyre og de kvier, der ikke skal indgå i avlen.

Et andet alternativ er produktion af lammekød. Dette stiller også større krav til management i form af bedækning, læmning og færdigfodring og opdeling af slagtelam. Disse produktionsgrene er altså mere komplicerede end studeproduktion og mindre egnede til den helt enkle kødproduktion.

OVERVEJELSER PÅ BEDRIFTSNIVEAU

Der er mange fordele ved kødproduktion i planteavlssædskeftet, men der er også en række spørgsmål, du må tage stilling til på bedriftsniveau for at afklare og afveje muligheder og udfordringer:

- » Velegnede eksisterende bygninger? Der er normalt ikke dækningsbidrag i en kødproduktion til at bygge nyt.
- » Behov for at investere i materiel til udfodring?
- » Miljøgodkendelse til husdyrholdet i forhold til foder og gødningsopbevaring?
- » Er der den nødvendige fleksibilitet, så kødproduktionen kan tilpasses andre arbejdsopgaver og sædskefter, der tager hensyn til prisændringer for planteprodukter?
- » Er der andre og bedre alternativer end husdyr, der kan løse næringsstofforsyning og -udnyttelse?

- » Har du lysten og evnerne til at passe husdyr på forsvarlig vis uden at gøre hverdagen besværlig?

Har man ikke lyst til eller mulighed for at eje dyrene selv, kan man overveje, om man kan etablere samarbejde med en husdyrproducent. Det afgøres ofte af geografisk placering i landet.

ØKONOMI I STUDEPRODUKTION

En tre måneder gammel jerseykalv koster 1.256 kr. + 8 kr./kg over 65 kg, mens store racer koster 2.433 kr. + 12 kr. for kg over 96 kg (okt. 2015). Priserne er inkl. afhorning og studning.

Prisforskellen skyldes forskelle i fodring, pasning, afhorning, studning og så skal der være tillæg for risiko. Kalkulen her er et eksempel på økonomien i økologisk studeproduktion med vægt på græsmarksfoder. Foderet består hovedsageligt af andet års kløvergræs, heraf 70 pct. afgræsset, samt suppleringsfoder. Studene slagtes ved 26 måneder og giver et bruttoudbytte på 8.023 kr. inkl. tillæg. Dækningsbidraget er 2.778 kr./dyr.

Bemærk at der kan være stor forskel i forbrug af vinter- og sommerfoder afhængigt af kalvenes fødselstidspunkt. En anden væsentlig faktor er kvaliteten af græsset, som afgør, hvor meget suppleringsfoder, studene skal have.

ØKOLOGISKE STUDE AF STOR RACE					
EMNE	KVANTUM	KR. PR. KG	KVANTUM	PRIS	BELØB
Udbytte					
Køb af tyrekalve			-1,02 stk	2,433	-2,482
Salg af stude til slagtning	299 kg	22,4	0,98 stk	6.698	6.564
Økologitillæg stude	299 kg	11	1 stk	3.289	3.289
Handyrpræmie stude			0,98 stk	665	652
Bruttoydelse i alt					8.023
Stykomkostninger					
Byg køb			-210 kg	1,93	-405
Kalveblandinger			-70 kg	3,1	-217
Mineralblanding					-100
Græsensilage			-1.513 fen	1,49	-2.254
Halm	-77 Enh	2,58	-397 kg	0,5	-199
Afgræsning			-1.610 fen	1	-1.610
Foderomkostninger i alt					-4.785
Dyrelæge			Enh		-100
Medicin			Enh		-10
Diverse omkostninger			Enh		-350
Øvrige omkostninger					-460
Stykomkostninger i alt					-5.245
Dækningsbidrag pr. produceret stud					2.778

Kilde: SEGES

Indkøbes som 96 kg's kalve (90 dage) og slagtes ved en alder på 26 mdr. (805 dage).

Fodring med 2. års kløvergræs, 70 pct. afgræsset.

477 kg. tilvækst pr. dyr, 6,92 FE pr. kg tilvækst.

715 foderdage, 700 g daglig tilvækst.

Ajourført 1. oktober 2015.

DÆKNINGSBIDRAG VED PRODUKTION AF KLØVERGRÆS

Kalkulen herunder viser en beregning af dækningsbidraget ved produktion af kløvergræs til foder. Forudsætningen er et udbytte på 6000 FEN, hvoraf 70 pct. afgræsses. Græsset ligger i tre år, og der tages årligt fire slæt.

INDTÆGTER	Kr./ha
4200 FEN à 1 kr.	4000
1800 FEN à 1,49 kr.	2682
Grundtilskud, grønning, økologitilskud	2758
Merudbytte i korn, 4 hkg à 193 kr.	772
I alt	10212
OMKOSTNINGER	
Udlæg	-500
Jordbehandling, såning	-267
Tromling, strigling	-200
Gylleudbringning	-450
Vanding	-300
Skårlægning	-276
Finsnitning	-300
Indlægning	-240
Hegning, afpudsning mm	-750
I alt	-3283
DB	6927

Beregningen forudsætter, at man holder studene på en god kløvergræsmark, som kan give det forventede udbytte på 6.000 FE/ha. Dækningsbidraget kan sammenholdes med bedriftens DB ved f.eks. produktion af korn. Standard-DB for vårbyg på vandet JB 1 er 5.660 kr.

YDERLIGERE INFORMATION

Kalvenoteringen, opdateres af Økologisk Landsforening

Film

Økologisk kalvekød

Andet

Vejledning om Økologisk Jordbrugsproduktion: <http://naturerhverv.dk/tvaergaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion/#c5462>